

Анжеліка БАРЧУК,

аспірант

кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В ОДНОСТАТЕВИХ ПАРАХ

Проблема домашнього насильства без перебільшення є однією з найбільш поширених як в Україні, так і в багатьох інших державах. Вона істотно загострюється у період соціальних і політичних потрясінь, економічних криз, дії особливих правових режимів тощо. Варто відмітити, що проблема домашнього насильства часто залишається непоміченою та недооціненою саме в одностатевих парах. Однією з причин цього є те, що такі пари часто є ізольованими від суспільства через свою гендерну ідентичність та сексуальну орієнтацію, що може ускладнювати для них доступ до підтримки та допомоги. Також потрібно зважати на те, що жертви насильства в таких парах можуть відчувати сором або страх перед стигматизацією.

Переходячи до розгляду зазначеної проблеми більш детально, зауважимо, що Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) визнав порушення Україною права одностатевої пари, яка не може укласти шлюб та стикається з дискримінацією. За інформацією центру прав людини Zmina, тисячі гомосексуальних пар в Україні не можуть розв'язувати питання спадщини, користуватись спільно надбаним майном або розподіляти його в разі розлучення [1].

Так, 01.06.2023 у справі Маймулахін і Марків проти України (№ 75135/14) ЄСПЛ прийняв рішення про порушення Україною статей 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя» та 14 «Заборона дискримінації» Європейської конвенції з прав людини [2-3].

Коли йдеться про домашнє насильство, а особливо про такий його різновид як насильство з боку інтимного партнера (IPV – Intimate partner violence), то зазвичай це насильство чоловіків проти жінок. Водночас група науковців у Канаді провели гендерне дослідження щодо насильства серед чоловіків-гомосексуалів, яке базувалося на інтерв'ю з жертвами такого насильства [4]. Зокрема, аналізували нормалізацію насильства в стосунках. Як і для гетеросексуальних пар, було характерним посилення на те, що всі сваряться, тісні стосунки неможливі без проблем, і що просто деякі пари можуть мати турбулентні відносини. Однак гомосексуальні партнери-чоловіки ще й нормалізували завдану їм фізичну та психічну шкоду як частину того, що означає «бути чоловіком». Насильство в чоловічих стосунках, у тому числі сексуальних, видавалося таким, яке треба сприймати

мужньо, тобто – з чоловічою фізичною силою та владою, відтак насильство з боку інтимного партнера поєднувалося з особливістю маскулінного стоїцизму. Опитані чоловіки також скаржилися, що їм складно звертатися по допомогу з наступних причин:

а) служби допомоги від домашнього насильства створені для жінок, і їхні програми орієнтовані на жінок;

б) гомосексуальні чоловіки перебували в дискурсі гегемонної маскуліності з притаманною їм силою та стоїцизмом, відтак звернення по допомогу ставило б під сумнів їхню маскуліність, особливо коли звертатися треба в традиційно жіночі сервіси [5].

Дж. Джоллі зазначає, що дослідження, проведене в США, свідчить про те, що одностатеві партнери зазнають більшого рівня домашнього насильства, ніж гетеросексуальні пари. Висновки дослідження свідчать про те, що в таких випадках має місце «модель стресу меншини – ідея про те, що належність до меншини створює додатковий стрес». Крім цього, існують зовнішні стрес-чинники, такі як дискримінація та насильство щодо представників і представниць ЛГБТ+ спільноти, а також внутрішні чинники – внутрішньо негативне ставлення до гомосексуалізму. Так, у випадку зовнішньої дії має місце «феномен подвійної шафи», коли жертви не бажають повідомляти про насильство, тому що вони не хочуть, щоб про їх статус як ЛГБТ+ осіб не дізналися представники влади та громадськості. Та, навпаки, на внутрішньому рівні жертви домашнього насильства в одностатевих парах певною мірою вважають, що вони заслуговують на насильство через внутрішні негативні переконання про себе та свою сексуальність [6].

Канадський досвід поліцейської протидії домашньому насильству в одностатевих парах свідчить про доцільність впровадження наступних кроків:

а) залучення для більш ефективного вирішення проблеми домашнього насильства соціальних працівників, які реагуватимуть на виклики про факти домашнього насильства разом із поліцейськими;

б) насильство стосується людей будь-якої гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації. Однак поліція має краще реагувати на такі факти, щоб завоювати довіру та впевненість осіб з ЛГБТ+ спільноти;

в) вказано на важливість більшого представництва ЛГБТ+ осіб у поліції [7].

На підставі викладеного можна зробити висновок, що досвід багатьох демократичних країн, зокрема, США та Канади, свідчить про важливість недопущення дискримінації по відношенню до всіх без винятку членів суспільства. Тому доцільно внести зміни і доповнення до національного законодавства щодо визнання одностатевих (цивільних) партнерств, а також оптимізувати діяльність Національної поліції України в напрямі запобігання і протидію домашньому насильству з урахуванням вищенаведених чинників і особливостей.

Варто підтримати позицію Б. Логвиненка у тому, що сучасному українському суспільству необхідно визнати факт існування сімейних відносин, утворених особами однієї біологічної статі, адже такі партнери також мають підпадати під дію законодавства, спрямованого на запобігання і протидію домашньому насильству [8, с. 138].

Список використаних джерел:

1. Українська гей-пара виграла справу у ЄСПЛ: неможливість укласти шлюб в Україні визнали порушенням прав людини. URL : <https://zmina.info/news/ukrayinska-gej-para-vygrala-spravu-u-yespl-nemozhlyvist-uklasty-shlyub-v-ukrayini-vyznaly-porushennyam-prav-lyudyny/>
2. Case of Maymulakhin and Markiv v. Ukraine. (Application no. 75135/14). The European Court of Human Rights. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224984>.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Міжнародний документ від 04.11.1950 р. *Рада Європи*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
4. Oliffe J. L., Han C., Maria E. S., Lohan M., Howard T., Stewart D. E., & MacMillan H. (2014). Gay men and intimate partner violence: a gender analysis. *Sociology of health & illness*, 36(4), 564-579.
5. Савчук Д. Насильство та маскулінізм в одностатевих стосунках. *Спільне*. URL : <https://commons.com.ua/uk/nasilstvo-ta-maskulinnist-v-odnostatevih-stosunkah/>
6. Jolly J. Is violence more common in same-sex relationships? *BBC*. URL : <https://www.bbc.com/news/magazine-29994648>.
7. Katsarov C. Poor police practices are endangering 2SLGBTQ+ survivors of intimate partner violence. *The Canadian Press*. URL : <https://theconversation.com/poor-police-practices-are-endangering-2slgbtq-survivors-of-intimate-partner-violence-212326>.
8. Логвиненко Б. О. Дискусійні питання ратифікації Україною Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульської Конвенції). *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 1. С. 135-139.

Олена БЛОХІНА,
ад'юнкт кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ
ПОСТАНОВ СУДУ ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА**

На сьогодні насильство є однією з гострих соціальних проблем в Україні. Жертвами насильства можуть бути як жінки, так і чоловіки, а також діти, однак, відповідно до статистики, переважна частина насильницьких дій спрямовується все-таки саме на жінок та дітей. При цьому насильницькі дії кривдника можуть бути спрямовані як на одного члена в сім'ї, так і на усіх членів родини, та не обмежуватися лише фізичними чи сексуальними